

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

GASTANT LAS 10 MIL PESETAS

A la plassa gran del Parch.
PRIMER DIA DEL CONCURS HÍPICH.

Domingo Pector

DEL COLEGI "LA IGNOCENCIA TRANVIARIA,"

¡Pobres ángels de candor!
Avuy han fet la "primera"...

CRONICA

ESTÉM satisfets. La qüestió de la reversió dels tranvías, que tant havia donat que dir, ja no s' portará al galop y atropelladament, com molts se temían, sino que s' estudiará baix tots els seus aspectes fins á trobar una solució convenient als interessos de Barcelona, de la bondat de la qual ningú 'n pugui duptar, y tothom que tingui serenitat y bona fé n' estigui convenut.

Regidors republicans son els que han obert aquest nou camí de serietat y conciencia. Es necessari que consti. Com també precisa consignar que s' han presat á seguirlo 'ls que més empenyo semblavan tenir en que fos aprovat el dictámen de la Comissió de Foment. Felicitemnos de que la opinió pública, y principalment la opinió republicana haja lograt influir d' una manera tan favorable en la bona marxa d' aquest assumpto. Felicitemnos de que 'l núvol prenyat de pedregada que havian lograt formar els *perdigots*, s' haja desfet desbotant en pluja benéfica, al primer disparo del *canó granifugo* que posseheix el partit republicá de Barcelona, admirablement organísat. Avuy torna á lluhir el sol, y tothom hi veu clar, qu' era 'l que s' necessitava.

La maniobra *perdigotayre*, á la que donava consistencia y forsa la falta de tacto d' alguns regidors empenyats en portar la cosa á mata-caball, era malévolá á tot serho, com ho revelan certas espurnas de la campanya de difamació empresa per *La Veu de Catalunya*.

Aixís, en un article titulat: *El negoci dels tranvías*, s' hi llegían párrafos com el que aném á copiar:

«Aquesta estranya actitud de republicans y fusionistas ¿pot tenir relació ab lo que 'ns han manifestat deya en alta veu un regidor?»

—«No varen rajar ab lo del gas Strache y hem de pro curar que rsjin ab lo dels tranvías. Si tampoch rajan ho farem rajar ab lo de las murallas. El temps s' acaba y no és cas que haguém de sortir d' aquella casa sense una bona picossada.»

Si aixó no hi tingués relació, potser n' hi tindrà lo que deya aquell altre:

—«Amigo: hay que trabsjar á la moderna (y al dir aixó feya un fregament del dit pols ab els índex y anular); hay que seguir el ejemplo que nos dan las naciones más adelantadas; como los concejales de Nueva-York...»

Y el que s' ho escoltava no abastava á amidar la inmensitat de tanta barra.»

Quí tals brutalitats consigna en lletres de motllo

té 'l deber moral y ha de tenir el valor d' estampar el nom dels regidors á qui s' atribueixen aquells conceptes deshonorosos. Si no ho fá, si sols se proposa estimular las aficcions á la maledicencia, características de la nostra *gent de bé*, será precís que aquell periódich borri del seu títul el nom honorat de *Catalunya* y que d' una vegada s' conformi ab titulare *La Veu de LA CALUMNIA*.

A mi mateix, al ocuparse de la part que vaig pendre en la última *Junta municipal d' Unió republicana*, s' va permetre ofendre'm ab una escupinada verinosa.

«El Sr. Roca y Roca —deya— vá presentar una conclusió proposant que s' desistís del dictámen pera evitar dissensions entre 'ls republicans, ja que molta creuhen que no es urgent y que lessiona 'ls interessos públichs.

» Va defensar la proposició el seu autor, alegant que 'ls regidors republicans han de mirar per l' honor del partit. (*El Sr. Roca y Roca ja no s' recorda de que vá defensar la qüestió Ayerbe.*)»

¡Y tant si me 'n recordo, miserable reptill! Com que tinch y tindrè sempre per un títol honorós la part que com á regidor vaig pendre en aquell assumpto, sens altra mira que vetllar pels interessos de Barcelona gravíssimament compromesos, y 'm faig la ilusió de creure que vaig contribuir á salvarlos.

Y com sigui que á mi may me dolen prendas, aquí va condensada en pocas paraulas la famosa qüestió:

L' Ajuntament de 1891, de que vaig formar part, trobá la qüestió Ayerbe resolta per sentència del Tribunal Suprém, que condemnava á Barcelona á pagar al demandant 3 milions de pessetas. Justa ó injusta, aquesta sentència era inapelable. El mateix Marqués, apoyat en ella, havia entaulat demanda reclamant els interessos de aquesta suma, á partir del any 1869, y que importavan uns 4 milions més. Ab més rahó que 'l primer havia de guanyar aquest segon plet. La broma havia de costarli á Barcelona 7 milions.

Posadas aixís las cosas ¿qué havia de fer l' Ajuntament? ¿Crusarse de brassos, esperant que s' empleessin algun día en contra de Barcelona els medis executius que usan els Tribunals pera donar cumpliment á las sevas sentencias? Hauría sigut més que una torpesa, una iniquitat imperdonable. ¿Qué va fer, en tal situació, aquell Ajuntament? ¿Aplanarse á pagar bonament y sense regateig? Res de aixó. Va procurar y va conseguir que fossin al-

tres els que paguessin per la Ciutat. Considerant que l'Estat al cedir a Barcelona 'ls terrenos de la Ciutadela, li havia inferit perjudicis tan grans y tan imprevistos com els que resultavan de la qüestió Ayerbe, se cregué convenient acudir al Estat mateix en demanda de una justa reparació. Y aquesta reparació va obtenirse a la fi, per medi de una llei votada en Corts, otorgant a Barcelona unas grans porcions de terreno sobrants del solar de la Ciutadela y que no havian sigut compresas en la llei de 1869, terrenos qual valor, contat baix, excedeix de cinch milions de pessetas, y qu' encare que l' Ajuntament en part els ocupava ja, podia l' Estat reclamarlos al millor dia. Son els terrenos del Saló de Sant Joan en que hi ha 'l Dipòsit de las brigadas municipals, el derruït Palau de Ciencias, el Dipòsit d' ayguas y Assilo del Parch y altrás fraccions contiguas. Y la llei que feya tals concessions establia en el preàmbul que 'ls beneficis que de la concessió resultavan havian de aplicarse a saldar el deute contret per la ciutat ab el Marqués de Ayerbe y reconegut per una sentència del Suprém.

El Marqués de Ayerbe, acreditant tres milions de pessetas reconeguts per sentència ferma y prenent quatre milions més per interessos, se doná per saldat ab 2 milions 700 mil pessetas; renunciá als interessos; traspasá a la Ciutat els seus drets senyoriais, que haurian pogut ferse efectius sobre l' empresa de Fransa que ocupa encare uns immensos solars de la Ciutadela. Y la suma se li pagá ab la fiança sobre 'ls nous terrenos cedits per l' Estat a tal objecte y de un valor casi doble superior al de la quantitat apropmtada.

¿Es aquest un negoci brut, sospitós, lessiu als interessos de Barcelona? Ja podria felicitar-se la ciutat de que tots els seus assumptos siguessin tractats ab el mateix zel y resultats ab la mateixa bona fortuna que l' assumpto Ayerbe.

Per la meva part, tan segur estava de la conveniencia de aquesta solució, que 'm vaig sometre previament al judici dels correligionaris que m' ha-

vían enviat a la Corporació municipal. Ni una nota discordant va haverhi en el Círcul de la Plassa de Catalunya, hont fou tractada ampliament la qüestió. Per vot unánim se m' autorisá a votar el ventatjós arreglo.

En el número 709 de LA ESQUELLA (12 de agost de 1892) vaig publicar de més a més un article, explicant detalladament la qüestió. Y ni una sola ven se alsá a impugnarlo. Aquesta sigué la meva conducta clara y transparent ab els meus amichs polítics y ab el públich.

¿Quín dret hi ha donchs, avuy, als 13 anys de terminat aquest assumpto, quan casi ningú 's recorda dels seus detalls y pormenors, quin dret hi ha—repeteixo—de llansarme a la cara la paraula Ayerbe, com un oprobi, cada vegada que 'm proposo emprendre una campanya de moralitat?

Sols els datos que acabo de reproduhir poden ser objecte de debat, y cónstí qu' estich disposat a sostenirlo sigui ab qui vulga. Tot lo que no sigui aixó es senzillament una impertinencia ó una bretolada.

Mes consti de una vegada per sempre que no han de trabar els meus passos ni debilitar las meas energias aqueixos gossos peteners y llepa crestas d' ulls lleganyosos, que ab més mala intenció que conciencia de lo que fan, encare no 'm moch, lladran desafortats:—Ayerbe... Ayerbe... Ayerbe...

Dels seus lladruchs escanyolits cap cas he de ferne... Ara si ensenyan las dents y 's proposan mossegar en lo que més estimo, qu' es la meva honra, bona cama tinch encare pera, de la primera puntada de peu, ferlos-hi donar un cap-girell en l' ayre.

P. DEL O.

BOSQUEROLA

Vins, amor meu, aném al bosch
que tenim a la vora,

L' OBRA DEL ARQUITECTE FRANCÉS JOUSSELY

—En nom de la conveniencia, del art y de la higiene, quedeu enlassats.

OBSERVACIO JUSTA

sota 'l dosser de un frondós pí
que 'ns dongui bona sombra.
Veurás tú que hi estarém bé
sentats sobre una roca.
El vert herbatje qu' entorn creix
ens servirà d' alfombra.
Vina aprop meu, junts, de brasset.
Ara que hi som mon cant escolta.

¿Veus eixa oruga á la presó
qu' ella aquí 's fa afanyosa?
Doncas demà 's transformarà
en brillant papallona.

¿Veus en els cims d' aquests alts pins,
sobre sa extensa copa,
quants aucellets cantan amor
en armonia dolça?

¿No veus també la tendra flor
que ix del capoll tornantse rosa?

¿No veus l' abella com xuclant
va de las flors hermosas
el tendre cálzer que 'l dú al buch
per ferne mel sabrosa?

¿Reparas l' aygua de la font
que naix d' aquesta roca
com va donant vida á n' els fruys
que de la terra brotan?..
Donchs comparat ab lo que ets tú
de tan bonics, ni 't fan sombra.

FÉLIX CANA

¡HEM DE DIVERTIRNOS!

Un concejal de la majoria republicana m' ho deya l' altre dia ab l' accent de la més completa bona fé.

—Barcelona vol festas.

De moment, tot extranyat, vaig mirármel, no atinant d' ahont podia haver tret l' honorable edil una seguretat tan absoluta; pero aviat hi vaig caure.

Tenia rahó l' home: Barcelona vol festas.

Ben clarament va manifestarho el poble en els meetings de primers de novembre del any 1903, aquells memorables meetings del periodo electoral en que 'ls aspirants á regidor exposavan davant de las multituds el programa que, una volta instalats á la Casa Gran, pensavan desenvolupar.

—¿Qué volen que fem, quan serém al Municipi?
—preguntavan els candidats als electors, qu' embadalits els escoltavan:—¿Volen que dediquém tots els nostres esforços á regenerar l' administració?

—Tocan bé aquests violinistas.
—¡Gran mal se 'n fan ab tanta cabellera! Esquillats voldria veure'ls tocar. ¡Veyám llavors qué farien!

—¡Cál.. ¡Festas, festas, volém festas!—responia ab maravillosa unanimidad el poble.

—¿Volen que avans que tot procurém extirpar els despilfarros tradicionals en aquella Casa, castigant els gastos inútils y suprimint cotxes, diabauxas y tiberis?

—¡Festas, festas!—tornava á dir la multitud.

—¿Volen que 'l pa vaji barato, que 'l vi sigui pur, que 'ls carrers estiguin nets, que las fonts rajin?

—¡Festas, festas volém!—

¿Se 'n recordan d' aixó?

Davant d' una insistencia tan determinada, ¿qué havian de fer els pobres regidors sinó baixar el cap, aceptar la orientació festiva que 'l poble els marcava y dedicar ab preferencia al ram de festas tot el seu talent y totas las sevas horas?

A ningú donchs ha de causarli sorpresa que la vida de la nostra corporació municipal sigui una juerga continua. Barcelona vol festas, els dignesims regidors ho saben de bona tinta, y al donar al poble festas un dia sí y un altre també, no fan més que acatar la seva voluntat soberana, única norma que inspira totas las accions dels actuals aixerits successors de 'n Masvidal y en Fontrodona.

Barcelona vol festas. ¿Cóm duptarho? Barcelona vol que 'ls seus representants al Municipi vegin de tant en tant á Zaragoza, á Madrid, á Tremp, á qualsevol lloch ahont se rigui y 's fassi taratla.

Barcelona vol que, aprofitant el més trivial pretext ó, si 'l pretext no hi es, inventantlo, la corporació municipal dongui banquetes á Vallvidrera, al Tibidabo, á Miramar, al Colón, al Palau de Bellas

Arts, a tots els indrets ahont hi haji taulas ó espay suficient pera pararne.

Barcelona vol que 's donguin deu mil pessetas á nns senyors richs que desitjan fer corre els seus caballets per la plassa gran del Parch; que se 'n regalin vint mil á un particular que 's dedica á la explotació de *cosos blancs*; que se 'n llensin tantas miles com necessari sigui pera armar ajedressos *vivants*, plataformas nacionals, concursos d' esgrima, carre-ras d' automóvils...

Barcelona vol que 's gastí y que 's derrotxi sense tó ni só, encare que després els obrers de las brigadas no puguin cobrar, y la lactancia municipal se veji amenassada de quedarse sense llet per falta de pago, y las obras més precisas y indispensables hajin de suspndre's per haverse agotat la consig nació...

¿No hem quedat en que aquí la qüestió es riure, ballar, divertir-se?...

tinanthi—¡arri poch ó molt!—la modesta suma de cent mil pessetas!

Barcelona vol festas, y cem que 'n vol y ells son incapassos de negarse á res de lo que 'l poble demana, Barcelona tindrà festas y veurá als regidors passejarse en cotxe per aquests carrers, y 'l día de la Kermesse 's trobará el Parch tancat, y sentirá 'l soroll de taps de xampany begut en honor de la Pubilla y per la Pubilla pagat... ó quedat á deure.

Las festas—els regidors ho saben hé—son altamente necessarias y convenientes al poble. Durant la darrera desena de juny, Barcelona nedará en l' abundancia. Las modistas de sombreros lo menos despatxarán vinticinch barrets que sense las festas potser no 's farían; las anémicas costureras tindrán la satisfacció de vetllar uns quants días fins á las dotze sense haver sopat; l' *inglés* del tranvia—¡pobre inglés, hi ha que pensarhi també!—guanyará la mar de rals entatxonant, ab annuencia de l' autoritat, cent passatgers en cada cotxe; las familias dels senyors concejals, sense gastar un céntim, passarán una temporada d' alló més divertida, y hasta es possible que 'ls mantegayres del carrer del Hospi-

Per xó 'ls simpátichs edils, que ho saben, han confeccionat el programa de las festas de juny, des-

NOVAS MODAS REGIONALISTAS.—¡TOT A LA CUBANA!

Per tota menja, plátanos.

Per tota diversió, tangos.

Per tot' eyna, matxete.

¡Fora llumaneras!

Y ¡¡pijapa que te orió!

ACLARIMENT D' UN DUPTÉ

—Senyoretas, prou engunias;
ja hem decidit la qüestió:

enguany el "coso" es florit.
—¿Florit?... ¡Sí que 'n fa pudó!

tal venguin unas quantas dotzenas de mitjons als pagesos que de Gavá y de Tiana se deixin caure per aquí.

¿Qué més podem desitjar? ¿No es aixó lo que 'l cos electoral va demanar als regidors al portarlos en triunfo al palau de la plassa de Sant Jaume?

Sí! Els nostres representants han d' estar satis-

fets de la seva obra, y aquesta satisfacció ha d' acompanyarlos fins els últims moments de la seva vida edilicia.

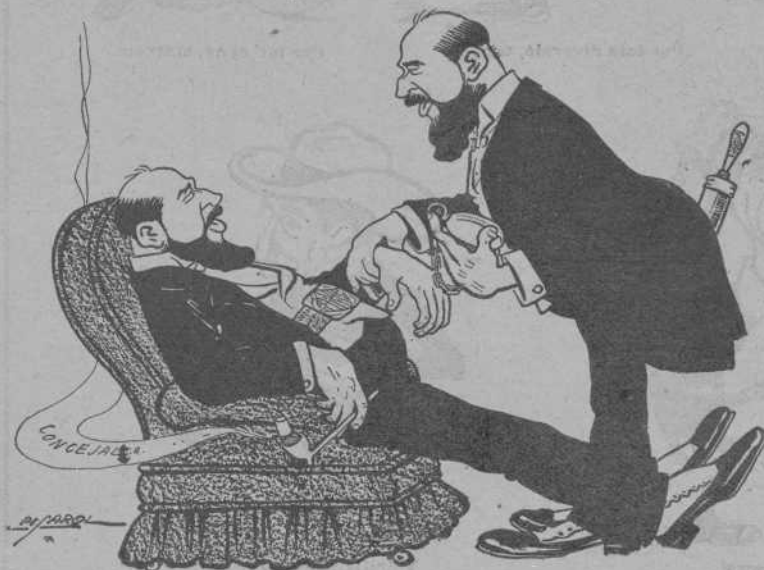
—Ciudadans — podrán dirnos plens d'orgull, al abandonar la Casa Gran: — Hem cumplert ab excés lo que us varem prometre. Cert que no hem resolt cap dels problemas que més us interessan; cert que

hem deixat la ciutat feta un guinyapo; cert qu' hem aumentat el deute municipal en proporcions aterradoras; pero... ¿havian vist may un Ajuntament que hagués fet tanta xinola, tanta broma, tantas festas com aquést?

Y dirán la pura veritat.

A. MARCH

EN VILA METJE A N' EN VILA CONCEJAL

—Creguim, l' ofici no li proba. Deixis de concejalias y torni, torni á receptor.

CONSAGRACIÓ

No hi pensém en la Tardor ni en l' Hivern que 'ns ha deixat, que 'l present encisador se 'ns presenta endiuemenjat.

El tronch nú ars s' ha vestit de guspiras de verdor; cada guspira es el lit 'nont hi reposa la flor.

Primavera hermosa, dú fantasiosa en son glatí cosas de mí cap á tú; cosas de tú cap á mí.

Consagrem, donchs, nostre en el temps al seu florir [amor, que 'l cor nostre es una flor qu' esclatará sens morir.

J. COSTA POMÉS

LAS DONAS

24 OBSERVACIONES

- 1 La dona que ja ha complert vint anys, y 't juri y perjuri que tu ets el seu primer amor, t'enganya de mitj a mitj. ¡Y casi todas ho diuhen!
- 2 Si ab bon fi estimas a alguna dona, quan li atrapis la primera mentida ja cal qu'hi renyexis depressa y corrents, sobre tot si la mentida es de poca importancia. Las donas que menten per gust ó per

més t' estimi, sino ab la que més t' admiri: l' estimació de la que t' admiri ja vindrá per ella mateixa y 't durará molt més.

- 6 Las mullers com cal son com els premis de la rifa: cauben a n' el que menos se 'n refia. Es clar que perque puguis treure la rifa, lo primer qu' has de fer es pendre bitllet.
- 7 Quan una dona soltera, casada ó viuda fa saber a tothom qu' en Pere ó en Pau li es molt antipátich, ja pots jugar doble contra senzill que l' antipátich li es d' alló més simpátich.
- 8 Las donas que no més pensan qu' en coquetejar, de

LA CONSIGNA

-¿No ve V. que pasa el alcalde? ¿Por qué no se inclina?
-Perque jo, a n' aquesta casa, hi he vingut per estar ab l' esquena dreta.

- 3 La dona que demana al seu promés molt més de 'o que ell pot donarli, ja siguin regalets ó que passi al seu costat més temps del que li permeten las sevas ocupacions, bona nit y bona hora. No t' hi casis pas ab cap d' aquestas, perque un cop casada 't donaria mala vida.
- 4 Prou, prou que va ésser algun matutero 'l que va inventar aixó de las pentinadoras, porterass, atacoadors y altres intermediaris dels que pel vil interés no 's paran ab barras.
- 5 Si tens dugas donas pera triar, casat no pas ab la que

donas no ho son pas: son qualsevol altra cosa.

- 9 La dona que ha tingut molts promesos, es que d' estimar no 'n sab, y de ferse estimar, menos.
- 10 Abans d' esbrinar lo qu' es la filla, esbrina lo qu' ha sigut la mare.
- 11 Entre una dona molt espavilada y una de molt tonta, no t' amohinis a triar: son pitjors totes dugas.
- 12 El casarse ab dona viuda es com el vestirse ab roba de drapayre. Sempre s' hi sent la farum del seu primer amo.
- 13 Si algú 't proposa pera muller una dona ben rica, ben instruhida y ben guasa, dona'ls las gracias pero ab ella no t' hi casis pas: dígalí que s' hi casi

- ell, y si ja es casat dígal que s' esperi fins que en-
viudi.
- 14 La dona que s' conquista ab facilitat, se *desconquista*
encare molt més fàcilment perque té sempre á
punt un altre conquistador.
- 15 Pocas carícies ab la dona que vulguis per muller.
Passa ab ellas com ab els animals ferosos, que si 'ls
seus domadors els hi passen la ma per l' esquena
tot el sant día, un cop acostumadas á n' aquestes
pessigollas, fins se deixan acariciar pels mossos.
- 16 El *rubor* es un poema que escriu la virtut en la cara
ab tinta de color de rosa.
- 17 Aixó de pintarse es com posar embá davant del ru-
bor. Generalment las que 's pintan es per' amagar
que de rubor no 'n tenen pas.
- 18 La dona que fuig de la casa paterna, encare que
sigui per casarse ab el seu promés, demostra ésser
molt lleugera. Un cop casada, qualsevol cosa la
fa caure.
- 19 «Si la dona 't surt beata,
amaga 'ls coberts de plata.»
- 20 Entre la dona reservada y la expansiva, val més la
segona, perque 'ls gasos que no poden sortir al
exterior produheixen explosions.
- 21 La dona burieta, més tart ó més aviat, també 's bur-
la del seu marit.
- 22 L' home pobre que 's casa ab dona rica, acaba sem-
pre per ésser un *pobre home*.
- 23 Las donas que passen tot lo día en el balcó, per un
efecte d' óptica, deixan sempre veure aquell paper
blanch que vol dir «Se alquila.»
- Traduhit ab tota llibertat per A. Llanas,
que pera fer las dugas dotzenas se per-
met afegirhi aquesta altra observació:
- 24 Quar te vulguis casar, no busquis pas dona pera
vestir, sino pera estar per casa.

LLIBRES

SOLITUT. *Novela*, per Victor Catalá.—Ja no es avuy un
secret per ningú que de literatura catalana s' ocupi, que
Victor Catalá es el pseudònim adoptat per una senyora
ta ampurdanesa, que al cultiu de las lletres dedica el seu
talent, fort y brillant. Es tan extrany, que fins sembla
increible que un temperament literari tan viril y nervut
com el que anima sas creacions pugui alentar en una na-
turalessa femenina; pero no hi ha més cera que la que
crema, y la novela catalana no conta avuy cap escriptor
qu' en punt á brahó mascle se las pugui heure ab l' auto-
ra de *Solitud*.

Ja 'ns sorprengué temps enrera ab sos *Dramas rurals*
y ab sas *Ombrevolas*, dos aplechs de narracions de cap de
brot, palpitants de vida, exhuberants de color, dotadas
d' un relleu extraordinari. Molt ens feya esperar quí tals
ensaigs donava á l' estampa pera 'l día en que 's decidís á
acometre la novela; pero las nostras esperansas —ho con-
fessém ab goig— han quedat inmensament superadas.

Coloquém á *Solitud* entre las grans creacions del modern
renaixement catalá. Es un' obra, en primer lloch, castia-
sament de la terra, per l' assumpto, pel lloch ahont se
desarrolla, pels personatjes que hi intervenen, per l' am-
biant en qu' está tota ella anegada. Es, en segón terme,
un portento de penetració psicológica y d' evocació de la
naturallesa.

Un argument sense grans complicacions, coronat per
un desenllás qu' en mans menos expertas que las de Vic-
tor Catalá pendria caràcter melodramàtic, li serveix al
autor pera pintar de má mestra la feréstega solitud de la
montanya harmonissada ab la solitud punyent d' un cor
abandonat; la miseria d' un marit panxa-contents, vicíus,
enemic del treball y descuidat del tresor que posseheix
en la seva esposa; la bondat ingénita d' un pobre pastor,
que sembla un personatge de poema, y tot un drama de
passió muda y reprimida que arriba á connoure. Li ser-
veix ademés pera descriure paisatjes y costums, aquells
d' una bellesa imponent; las últimas, com l' aplech de la
hermita, d' una realitat tan justa y d' una potencia d' ob-
servació tan sorprenent, que aquest sol quadre bastaria
pera fer la fama de quí l' ha trassat, ab tot y no ser més

que un incident, un episodi, per cert, molt ben posat á
lloch, del gran conjunt de l' obra.

No 'ns es possible, en una petita nota bibliográfica com
aquesta, fer un treball analítich que hauria de tenir algu-
nas proporcions si hagués de correspondre al mérit de la
novela. Tot just si podém sintetisar l' efecte que sa lec-
tura 'ns ha produhit y que no duptém produhirá igual-
ment á quants lo llegeixin.

Desde 'ls primers capítuls l' obra interessa; pero l' in-
terés que desperta va creixent á mida que s' avansa en la
lectura; tot sovint pren el caràcter d' una emoció pen-
trant y molt fonda; y per fi, exercix com una absorció
plena. L' esperit s' anega en el llibre. La identificació ab
ell se fa absoluta. Deixa vius desitjos de tornar-lo á lle-
gir... y á la segona lectura l' efecte que causa es encare
més intens que á la primera, perque un s' adona millor
de la potencia soberana d' un art tan dominant, per sa
forsa intensa, y al mateix temps tan adeqüat al geni es-
pecial de la llengua catalana, que Victor Catalá maneja
á la perfecció com una rica paleta que tingui tots els tons
y matissos pera donar forma y color al pensament.

En un temps en que altres novelistas de la terra dor-
men sobre 'ls llorers conquistats en épocas ja algún tant
llunyanas, ó si no dormen, descansan potser desesperan-
ts de veure rebrotar sos passats éxits, perque 'ls tons
marxan y ells se quedan enrera, consola y anima que
surti un Victor Catalá que, al presentar sa *Solitud* al pú-
blich, ens posi en condicions de dir com dihem:

—Aquí está ell... ó ellal.. A veure quí l' iguals... A
veure quí la sobre passa.

Ah! Se 'ns figura que haurém d' esperar molt temps,
sobre tot si 'l públich no 's decideix á alentar sisquera ab
la seva atenció á las inteligencias privilegiadas que don-
nan fruyts tan assahonats y gustosos quan, sense cap
més esperansa que la gloria, 's dedican al conreu de las
lletres catalanas.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

Claror de posta. Quadro dramàtic de Pompeyo Crehuet.
—Hermosíssima producció de la que 'ns ocuparem pro-
digantli 'ls elogis que 's mereix, al ser estrenada en el
Teatro Romea, la nit del 31 de mars últim.

.. *L' Ave-Maria, de Gounod.*—Idili en un acte y en
prosa, original de Ramón Jofre. Fou estrenat també á
Romea la nit del 24 de mars del corrent any.

.. *Viaje de propaganda.* Sainete en un acto, dividido
en tres cuadros, en prosa, original de Juan de la Cruz
Ferrer.—Se posá en escena en el *Teatro Principal* el 28 de
mars prop passat per la companyia d' en Ceferi Palencia.

.. *Hermann y Dorothea.* Poema de Goethe.—S' ha don-
at á l' estampa una nova edició d' aquesta celebradíssi-
ma obra, traduhida al castellá per D. J. M. Ballester.

RATA SABIA

TÍVOLI

Vaya una *Libertad* la que 'ns han servit els Srs. Perrín
y Pascios. Bé 's pot dir que no la senten poch ni molt,
y essent aixís malament poden ferla sentir al públich.

En els preparatius del alsament de Riego en las *Cabe-
zas de San Juan* han basat l' argument de la sarauela,
reduhit á enllassar las ansias del poble liberal ab el
rapt de una pobre noya, filla de una cega. El raptor es
l' arcalde del poble, un servil com una casa. L' amant
que la liberta un oficial del exércit, casi tan liberal com
el seu gefe Riego.

Pero no la liberta sense perill. Per haver fet violen-
cia contra l' arcalde, ell y altres companys son conde-
nats á mort. Y en el moment d' anarse á executar la sen-
tencia, esclata 'l pronunciament... y viva la Libertad!..

Intervé en l' acció, ademés, una gitana enamorada del
militar, y que tot ho espilla, ara compromentent ab els
seus zelos, ara treballant desafortunament per salvarlo,
ab el seu amor.

REVISTA DE LA SENMANA

Els nens jugan ab el tranvia.

Quan se cansen del tranvia, se posan á arreglar la sortija del seu carrer.

En Bielet vinga ferse ilusions.

Dels empleats, ni cal parlarne. ¡Actius y laboriosos com sempre!

A pesar de lo qual, els regidors de San Sebastián han vingut ¡horror! á estudiar l' "administració" municipal barcelonina...

Afortunadament la Pubilla, acabada la paciencia, comensa ya á agafar las xurriacas... y "lo que fuere, sonará".

CIRIS TRENCATS

—Deixarte dir maca per un altre home!... ¿No sabs que aquestes coses no mes te las puch dir jo, que per tu estich "cego"?

—Que tot sigui vi, ¿eh, bon home? L'aygua ja me li posaré jo mateix.

Obra es aquesta, mal ideada, mal construhida, sense la més peüta sombra d' emoció ni de sinceritat. ¡Sembla mentida que á principis del segle XX s' escriguin á Espanya produccions tan mal girbadas, tan poch originals, tan adotzenadas. Ni qu' estiguessin destinadas á un públich infantil sense experiencia y sense gust.

En honor dels músichs s' ha de consignar que feren més bona feyna que 'ls libretistas. No vol dir aixó que 'ls mestres Jiménez y Vives hajan compost una de aquelles partituras que per sas condicions extraordinarias, arrelan en l' atenció del públich y quedan de repertori. Pero á lo menos en algunas de las pessas hi ha brío, vibració, energia, fogositat, y en altrás garbo y vis cómica.

Una de las que més me van agradar es un *intermezzo* del acte tercer... y ab tot, el públich no s' hi devia parar, per no haver exigit com mereixia la seva repetició.

Lo més bonich es el luxu de policia que desplegó l' autoritat en el temor de que ab motiu de una sarsuela que 's titula *Los Libertad*, se pogués armar *sarsuela*.

¡Y quin paper més ridícul varen fer, davant de una cosa tan mansa, 'ls estaferms del ordre públich!

Sobre tot els bastoners. Podían demanar á l' empresa que penjés unes cordas al sostre, lligarhi 'ls garrots en forma de trapeci y farhi la gran planxa. Una 'n van fer com á policías; n' haurían fet un' altra com á gimnastas.

NOVETATS

El segón y 'l ters concert de l' *Associació Musical de Barcelona* escediren si cab en importancia al primer.

Del segón feu el gasto Mozart ab la Sinfonia y Concertant en mi bemol y Beethoven ab el recitatiu y l' aria *¡Ah pérdida!*

Del tercer la Sinfonia n.º 7 en dó major de Haydn, qu' es una preciositat.

Y de l' un y del altre respectivament las maravellosas Cantatas de Bach, n.º 140 *Desperta* y n.º 78 *Jesús anima meva*, obras de una potencia avassalladora que anonada.

El públich qu' en el ters concert especialment era molt numerós, se desféu en desbordant entusiasme.

L' *Associació musical de Barcelona* acaba de donar ab aquests concerts un pas de gegant en el camí de la refinada interpretació de la gran música. Ningú s' imaginava que pogués arribar tant enllá en punt á l' organizació de una excelent orquesta y de una massa coral tan ajustada y homogénea, al propi temps que possehida de un gust exquisit en la interpretació. En el segón temps de la Cantata de Bach «Jesús anima meva», el coro de se nyoras feu una filigrana maravellosa.

Aquest gust sols se consegueix á forsa de devoció y estudi. Y en aquest particular el millor elogi que 's pot fer de tan benemerits artistas es que treballan desinteressadament, per pur amor al art.

L' ánima de l' *Associació* es el mestre *Lamote de Grignon*. Jove, bon organizador, profesor excelent y dotat ademés de superiors qualitats artísticas, deu considerarse'l com una brillant estrella que s' alza en el cel del art barceloní. A pesar del seu nom francés es catalá, fill de Tortosa, y deixeble del mestre Nicolau.

Com á director te totas las de la ley: serenitat, domini de las partituras, y ascendent sobre 'ls artistas. Sab ensenyar y depurar; y quan está segur dels seus soldats, se plega de brassos y 'ls deixa en llibertat atent emperó á portarlos allá ahont ell vol en el moment en que ho estima necessari. Es ademés un conductor de batuta elegantísim. Ni s' adorm, ni fá extremituts exageradas, y á pesar de tot posa tota l' ánima en el seu treball.

En els tres concerts de l' *Associació* s' ha guanyat els entorxats. Per aixó 'ns apressurém á honrar las columnas de LA ESQUELLA ab el seu retrato.

GÈNERO XICH

En el *Teatro Nuevo* s' han estrenat dos novas produccions.

La Tribu Malaya, lletra de 'n Sinesio Delgado y música del mestre Vives es un passatemp, sense objecte ni finalitat com no sigui enllar algunas agudesas del diálech ab algunas pessas de música agradables.

Pasacalle ja te mes cos. Ramos Carrión ha sapigut trassar un quadro de costums molt típicos realsat per un diálech natural y naturalment xistós, y el mestre Val verde, per la seva part, no s' ha quedat enrera escrivint uns quants números ajogassats y fácils entre 'ls quals sobresurten un *schotis*, el terceto de noyas cursis y el *pasacalle*, que dona nom á la producció.

El públich content... y l' empresa encare mes.

N. N. N.

LA BANDA NÓMADA

Jo n' hi vist de bandas célebres, pero cap tan divertida com la que al brau Sadurní té per capítol y guía.

Ab tot y que qui la paga es la ignocenta Pubilla, la saladíssima copla pren ab tan garbo las midas, que sempre té temps per tot... menos per deixar sentirse pels pobres barcelonins, d' ella, més que duenyos, víctimas.

Un día se 'n va á Valencia porque diu que allá la cridan y que desatendre als *chés* fora una cosa impolítica. L' altre día, pretextant que á Madrid fan festas cívicas dedicadas á Cervantes y al romanso que va escriure, agafa 'l tren y 's traslada á la coronada vila, hont fa 'l maco dant concerts mitja dotzena de días.

Si 'ls vehins de Zaragossa
pensen ab ella y la invitán,
sense fersho dir dos cops
á tocá allá s' encamina;
si á Reus la volen sentir,
á Reus se 'n va desseguida;
si 'ls de Beziers la demanan,
á l' endemá ja hi arriba.
La Banda está sempre á punt,
lo mateix per aná á Sitges,
que per trasladarse á Arbucias,
que á Portugal, que á la Xina;
per tot... menos per estarse
á Barcelona uns quants días
recreant als ciutadans
que 's cuydan de mantenirla.

De modo que en realitat
s' explica la cara trista
d' un senyor que parlant d' ella
me deya aixís l' altre día:

—No la entench jo á aquesta Banda!...

Fora d' aquí, díu que admira
la bellesa y varietat
de la seva feyna artística.
Toca música de 'n Wagner,
toca 'l Profeta y l' Aida,
toca en Vives y en Berlioz,
toca el Faust y la Walkiria,
toca 'l Filemón y Baucis,
toca l' ¡Adiós á Sevilla!,
toca la Perla de España,
toca la Zambra morisca,
toca... vaja, ho toca tot...
¡y aquí no més toca pipal!

HELIUS

NOSTRES MUSICHS

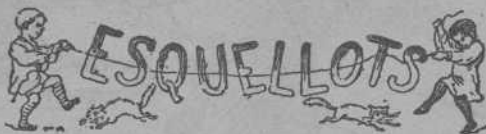
El Mestre JOAN LAMOTE DE GRIGNON

Director de la "Associació Musical de Barcelona", que tan brillant campanya ha fet en els "Concerts sinfònics" donats últimament en el teatro de Novedats.

UN NEN PRECOS

—A veure, Cuanitu, ¿quín es el mes més curt del any?
—Aquest juny, que trayentli las nou festes que té,
queda de 21 días.

La Perdu al donar compte de la sessió celebrada per la Junta d' Unió republicana, digué:

«Els vehins de la casa asseguran que van sentir soroll de bofetadas, noticia que creyém molt fonamentada»

Aquest es el sistema empleat per la confusió de la Rambla de las Flors, tan aficionada á xismes com una doneta de cel obert.

Es impossible que cap vehí de la casa número 14 del carrer de Guardia li digués una cosa semblant, dat que la reunió sigué eminentment pacífica y ordenada com totes las que celebra aquella Junta.

Las únicas bofetadas que se senten sempre á Barcelona son las que 'ls perdigots descarregan sobre dos senyoras indefensas: la Sra. Veritat y la Sra. Bonafé.

Del Avi Brusi:

«Los presupuestos municipales ordinarios del interior para 1905 publicados por encargo de la comisión de Hacienda por el Negociado de ingresos y gastos del Ayuntamiento constituyen un trabajo digno de encomio.»

Y seguidament fa una descripció detallada de dit treball, afegint «que contribuirá á un més exacto conocimiento del estado de la Hacienda municipal.»

Es la primera vegada que l' Avi Brusi elogia á un Ajuntament que conta ab una majoria de republicans. Consti, donchs, que pel bon ordre de l' administració municipal, han fet més en poch més d' un any els representants dels analfabets, que 'ls representants dels partits monárquics en vint y cinch.

Diuhén qu' está á punt d' agotarse la consignació

A L' ARCALDIA

—¿No es aquí que diu que necessitan burros? Vejin si aquest noy els convé, que n' es molt, i pero molt!

destinada al sosteniment de la brigada eventual que s' creá pera fer front á la crisi obrera. D'aquesta feta quedarán prop de 500 treballadors al carrer.

Bonica perspectiva pera las projectadas festas de juny. Per aquéestas sí que hi ha fondos.

Pero, ben mirat, tot s' armonisa. Els regidors farán festas... y 'ls obrers farán festa.

Capítul de techs.

Un á Miramar, en obsequi dels alcoholers. Tan ocupat estava l' arcalde Lluch en buydar copas de *Champagne*, que ni va recordarse d' assistir á la Casa Gran á obrir la sessió pública de la senmana passada, ni tan sols d' enviar avís de que no hi aniria.

L' altre, á Colón, diumenje, pera posar digne coronament al concurs internacional d' enlassos. Els projectes ja están fets. Potser may s' hi posarán las primeras pedras. Pero, en cambi, ja s' hi han posat las *primeras copas*.

Días enrera digné l' arcalde de R. O. als periodistas: —Dintre de pochos días els donaré una gran sorpresa.

¿Un altre tech, Sr. Lluch? ¿A quin *Hôtel*?

Perque vosté es aixís: un home enérgich, incapás

de retrocedir, y qu' en defensa dels projectes que concebeix s' hi fa sempre á mossegadas.

Que Deu li conservi per molts anys la vara y la dentadura!

La companyia general de tranvías, que tanta diners treu de Barcelona, es alemana.

Y porta'l seu amor á Alemania fins al extrém de fer imprimir els bitllets de pasatge á Düsseldorf, com si Barcelona fos una factoria africana ahont no hi hagués impremtas.

Aquí tenen un petit detall que pinta al viu una gran explotació.

El Sr. González Rothwos es incansable. No sols assisteix á la major part de las festas majors de la provincia, sino que tot sovint emprén agradables excursions á diversos llocs més ó menos dignes d' ésser visitats.

Un día á las minas del Bergadá. Un altre día á Tagament.

¿Qué fa'l *Centre excursionista* que no s' apresta á expedir-li'l títul de soci honorari? Se l' ha ben guanyat.

Ens pregunta un antich lector, per qué d' un quant temps ensá hem deixat de donar compte dels concerts y festas del *Orfeo catalá*.

Aném á satisfacer la seva curiositat.

Encare que LA ESQUELLA fou potser el primer periódich de Barcelona qu' elogiá 'ls primers passos d' aquella Associació, en una época en que casi ningú n' feya cas, avuy ha deixat fins d' enviarnos las invitacions que s' acostuman á facilitar á la premsa, pera'l bon cumpliment de la seva missió.

Y está clar: allá hont no 'ns hi volen, no hi aném. ¡Lo que té haver crescut tant, y havernos quedat nosaltres tan petits!.. ¡Y lo que té sobre tot ser'l *Orfeo* tan catalanista, y nosaltres no més que catalans!

Acompanyat de un atent B. L. M. del Arcalde de Real Ordre vaig rebre l' altre día una capseta vermella de las que usan els apotecaris per las píldoras.

Píldoras me figurava que contenía, naturalment... y al obrirla vaig trobar-me ab una medalla de bronzo, conmemorativa del aniversari del *Quixot*, una mica més gran y més groixuda que las monedas de deu céntims.

Aixís ho han disposat els que tenen al seu càrrech el famoso *Archivo de la cortesia*: han volgut commemorar la més gran de las novelas ab la més petita de las medallas.

Ara sabem perque la Srta. Morera ha deixat de formar part de la companyia de *Romea*.

Juan de Dos ho ha explicat ab tots els pormenors

en una de sas *Cròniques ràpides*, inserta en *La Publicidad*.

Per lo que diu *Juan de Dos*, la Morera tenia un sou esplèndid. ¡CINQUANTA RALS! Pero no cada mes, ni cada quinzena, ni cada senmana: cinquanta rals diaris cada día.

Y la gran ambiciosa «cuyas necesidades—diu el cronista—por razón de los nuevos papeles que se le encargaban habían aumentado, pidió á la empresa un pequeño aumento de sueldo. Se trataba de una peseta más.»

Figúrinse: una pesseta més diaria cada día, era la quiebra segura de la empresa de *Romea!*

¿Y qué va fer en vista de aquesta exigencia tan desmesurada? «La respuesta de la empresa fué desocupar su cuarto y plantarla en la calle, despidiéndola como se despide á una criada de servicio.»

¡Bonich argument per una pesa del género realista-doméstich, que pera major economía podría ser representada pels mateixos empresaris, encare que s' haguessin de vestir de dona!

Pero ¿cóm á l' empresa de *Romea* no se li va acudir un expedient que podía salvarho tot?

Anunciar al públich que la Srta. Morera volia de totas pasadas una pesseta més y posar diariament *la safata* á la porta pera recullirla. Y estich segur que ni per una pesseta, ni per un duro, ni per un' unsa,

FRUYTA DEL TEMPS

—¿Qu' es aixó, Mero?
—Noy, alló del ditxo: per l' Ascensió, cortinas al balcó.

l' públich hauria deixat escapar á una de las millors actrius del *Teatro catalá*, digníssima sucesora de la *Mirambell* y la *Monner*.

Días enrera va inaugurar-se en el *Passeig de Gracia*, darrera de *Novetats*, la *Real Asociación de Cazadores*.

Segons noticias hi ha cassadors més modestos que 'ls de l' *Ayga lifa* y ab tot se proposan ser més rumbo-sos, fundant una *Asociación Peseta*.

La qual valdrá com quatre de l'altra.

Pero que li donguin d' una vegada á n' aquest Conde Pontifici de Santa María de Pomés, la copdiciada secretaria de la Casa Provincial de Caritat.

¿No es, per ventura, un bon católich? ¿No 'l recomana de una manera eficás l' *Eminentíssim*? ¿No depén de obtenir-la 'l que pugui casarse ab una xicota rica, per haverli dit son futur sogre que no tenint un empleo, no calfa pas que pensés ab la seva filla?

A veure quin altre candidat á la plassa reuneix tantas y tan especials circumstancias y de un ordre tan apremiant...

Que li donguin, donchs. Per ell será una verdadera fortuna... Y als que li adjudiquin, si ho fan com á bons católichs, tinguin per segur que 'ls hi valdrá una futratlada de días de indulgencia.

PASSEJANT PER CATALUNYA

Safrelg públich á Torroella de Montgri.

Inst. Esquirol

PERFILS COMICHS

A cal barber
—¿Qué será? ¿A feytar ó tallar cabells?

Al restaurant
—¿Mala olor aquest peix?... ¡Si encare no té vuyt dias!

A cal dentista
—No cridi aixís, que 'ls que s' esperan se creuran que li he fet mal.

A casa l' arcaide
—¡Mirí aquesta arrastrada cóm m' ha posat l' home!

A cal metje
—¿Set centas pulsacions?... ¿Vols t'hi jugar que se m' ha parat el rellotje?

A cal sabater
—Esperis; aniré á buscar la mitja cana.

A cal manescal
—Digui á n' aquest caball que fassi 'l favor de posarse com una persona.

A cal apotecari
—Cinch céntims... de qualsevol cosa.

A cal sastró
—¿Cóm me van aquests darrerás?

A cal mestre
—¿Lletra, números y modos per una peseta?... No pot ser.

A cal retratista
—Procuri favorirme ¿eh?

A casa
—¡Al fin solos!...

¿Quántas, Sr. Eminentíssim?
Vaja, sigui rumbós y dongni l' éxit per descontent.

Una notícia que dedico á la *Lliga antiduelista*. Se tracta de dos metjes húngaros, que havent sigut cridats á consulta, en vista de la gravetat de un malalt, se trobaren en desacort. Y com tots dos tenían geni van acabar per insultarse. Y dels insults ne va venir un desaffo. Del qual desaffo tots dos—al fi com á bons cirurgians molt destres en el maneig de l' arma blanca—ne sortiren ferits de gravetat.

Lo més bonich es que 'l malalt, lliure completament dels seus serveys, va posarse bó ab una rapidés extraordinaria, eixint al carrer quan els metjes

encare feyan llit. ¿Ven la *Lliga*, com en certs cassos el desaffo pot resultar ventatjós?

L' abundancia d' aconteixements que aquesta senmana s' han presentat, obliga á **La Campana de Gracia** á fer un número extraordinari que sortirá demá dissapte y que, com en aquests cassos sol succehir, tindrà 8 páginas y valdrá 10 céntims.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20
Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, OIm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Ultimas publicaciones

- En la prisión, por Máximo Gorki Ptas. 1
- Letras é ideas, por E. Gómez de Baquero. » 3
- El carácter, por P. Malapert. » 4
- La cuestión de los cambios, por J. Lacombe. » 2

EMILIO BOSSI

PABLO MANTEGAZZA

STEPNIAK

Jesucristo nunca ha existido

EL SIGLO HIPOCRITA

La Rusia terrorista

Ptas. 1

Ptas. 1

Ptas. 1

ARTES INDUSTRIALES

POR H. GINER DE LOS RÍOS

Elegante edición con multitud de grabados

Un tomo, Ptas. 3

En la presente semana se pondrá á la venta

ANUARIO-RIERA

GUÍA DE ESPAÑA

Ptas. 20

30 cénts.

Fuera de Barcelona

35

**Barcelona
á la vista**

2.ª SERIE

ALBUM DE FOTOGRAFÍAS DE LA CAPITAL Y SUS ALREDEDORES

Van publicados los

CUADERNOS 1.º, 2.º y 3.º

Dentro de pocos días

APARECERÁ EL

CUADERNO 4.º

30 cénts.

Fuera de Barcelona

35

30 cénts.

Fuera de Barcelona

35

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebri á volta de correu, franca de ports. No responem d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificar. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

BARCELONA Y LA QÜESTIO DELS TRANVIAS

Uns volen la reversió y la defensen á crits.

Altres ayrats la combaten ab discursos y ab escrits.

Davant de tan gran embrollo, la pobra ciutat ¿qué creu?

Que acabi aixó com acabi, ella sempre anirà á peu.